

NOU 2024:14 Med lov skal data deles – Høring

Universitets- og høyskolerådets høringsuttalelse

UHR er i hovedsak positiv til forslaget til ny datadelingslov. Dette handler i hovedsak om harmonisering av EU-lovgivning og norsk lovgivning, og UHR mener at det er både nødvendig og positivt, ikke minst fordi forskningssamarbeid i Europa er avgjørende viktig for norsk forskning.

UHR har ingen særlige synspunkt på organisering av tilsynsfunksjon. Vi støtter anbefalingen om videre utredning.

Når det gjelder *Datadelingslov § 5*, *fjerde ledd* støtter UHR forslaget fra halve utvalget (Austlid, Broomfield, Bygrave, Kielland og Nyrud), om bruk av terminologien «innebygd åpenhet» og «åpenhet som standardinnstilling», og vurderingen deres om at videre utvikling vil konkretisere hva dette vil si i praksis.

Sett fra produsentsiden er det bra at forskningsdata faller inn under virkeområdet til datadelingsloven, jf. § 8. Lovforslaget kunne kanskje vært mer offensivt om det i større grad ikke bare stiller krav og setter rammer for det som allerede er publisert, men også påla deling på tidligere stadier i forskningsprosessen. Det vil kunne fremme mer deling. Samtidig ser vi at det er et bredt spekter av faglige, etiske og akademiske hensyn som må tas, og at forskningsdata er heterogene i sin natur.

Et konkret eksempel er knyttet til standardisering av metadata, § 6. UHR mener at å forskriftsfeste bruk av én konkret standard (som DCAT-AP-NO), ikke er hensiktsmessig for forskningsdata. Forskning er internasjonal i sin natur. Det er allerede implementert andre standarder i ulike land. I tillegg kan ulike fagfelt ha ulike standarder. Det bør derfor være rom for en viss fleksibilitet, samtidig som det kan være aktuelt å se på likheter og interoperabilitet mellom DCAT-AP og metadatastandards som er mye brukt for forskningsdata (eksempelvis mapping mellom DCAT-AP og DataCite).

Tilsvarende ser ikke UHR at det er hensiktsmessig å kreve at forskningsdata blir arkivert/tilgjengeliggjort via [Data.norge.no](https://data.norge.no) direkte, men at metadata høstes automatisk fra arkiv (*repositories*) der forskningsdata er tilgjengeliggjort.

Andre innspill:

Det er svært positivt at forskning er eksplisitt nevnt som et av formålene i § 1 av datadelingsloven. Lovforslagene treffer forskningsaktivitet i UH-sektoren på to ulike vis, både som produsenter og tilgjengeliggjørere av data, og som konsumenter og mottakere som behøver tilgang til offentlige data.

UHR vil peke på at UH-institusjonene som forvaltere av ulike typer data, har et stort ansvar, også med tanke på hva vi tilgjengeliggjør og hvordan. Det handler både om verdiskaping, og om hvordan forskningsdata kan komme det offentlig til gode i videre bruk, i utvikling av nye tjenester og infrastrukturer.

NOU-en inkluderer viktig refleksjon rundt nasjonal sikkerhet og sårbarhet. Det er imidlertid ikke klart i lovforslaget hvordan disse bekymringene håndteres i praksis. Hvis deling av data i praksis skal bety verdiskaping for den norske befolkningen, er det viktig å vurdere hvilke mekanismer som skal være på plass for å sikre at Norge beholder denne verdien, og bidrar til norske konkurransefortrinn i et globalt marked.

Det bør fremover jobbes helhetlig og langsiktig med implementeringen av regelverket. Samlet sett mener vi at det vil bli behov for økt kompetanse og økte ressurser (inkludert til infrastruktur) til arbeidet, og at det blir viktig med god koordinering og prioritering internt i sektoren og på tvers av sektorer.